

**Historia De Vita, Moribus, Rebus Gestis, Studiis Ac
Denique morte Praedicatorum Lutheranorum, Doct.
Martini Lutheri, Philippi Melancthonis, Matthiae Flacii
Illyrici, Georgii Maioris, et Andreae ...**

Complectens ortum, progressum [et] incrementa, tum arcana plurima
hactenus non prodita, omnium penè huius temporis haeresum

... Vita ... Philippi Melancthonis. Matthiae Flacii Illyrici. Georgii Maioris, Et
Andreae Osiandri

Ulenberg, Kaspar

Coloniae Agrippinae, 1622

IV. Liber Ienensis, indeq[ue] origo turbarum inter Flac. & Synerg. Strigelio
ob id in carceres coniecto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65643](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65643)

ANNO
1557.

infectati fuerant; ita & Synergistas, cū prodirent in publicum dentatis scriptis lacertos autoritate prætoria velut pro tribunali condemnarunt: quod factum est, priusquā Flacius relicto Magdeburgo vocatu principum in Thuringiam commigravit.

Huius vero nouæ factionis, Synergistarum inquam, erat & Victorinus ille Strigelius, de quo diximus, Ienensis academię professor, qui Flacium eiusq; socios oderat canepius & angue, quod dicitur: quanquam dissimulandum illi fuit odium ad tempus, ne Principes offenderet; à quibus Flacius generalis ecclesiarum inspector, vnaq; Theologię professor in Academia constitutus erat. Itaque velut Archiepiscopus quidam supremam habebat rerum ecclesiasticarum curā: qua dignitate maiorem inter Lutheranos sperare non potuit: nisi se Papam quendam in gente Lutherana constitueret; quod machinari Flacium VVittenbergenses omnino persuasum habuerunt. Hic igitur supremi fastigij fulgor Strigelium deterruit, ne quod animo conceptum gerebat odium, in Flacium effunderet. Interim vt erat impotentis animi cohibere se nō potuit, quin paulatim mentis secretum, & odij virulentiam proderet: quæ tandem velut ruptis repagulis liberius prouolauit; quod per huiusmodi occasionem factum accepimus.

Flacius nō-
uus Papa
inter Lu-
theranos.

A Strigelio
odio habe-
tur.

Mandarāt Flacio princeps senior, Ioan-
nes Fridericus secundus, qui suo fratrumq;

IV.

Cura prin-
cipum in

CC 4

nomi-

ANNO
1557.
conferuan-
do puro
puto Luthe-
ranismo.

Flacij con-
siliū de
erroribus
confutan-
dis.

Liber Theo-
logorum
Ienensium.

Examina-
tur Vina-
riæ à Super-
intenden-
tibus.

nomine ditionem à patre relictam solus ad-
ministrabat, hic, inquam, inter cætera Fla-
cio dederat in mandatis, ne quid contagio-
nis aut errorum admisceri pateretur synce-
ro Lutheranismō, quem Principes isti pu-
rum putumque magno zelo profitebantur.
Hunc non in dogmatibus tantum, verum &
in ritibus externis prorsus integrum, nulla-
que sui parte, vel leuiter mutatum retineri
voluit, persuasus sese cum fratribus in peri-
culo futurum amittendæ veritatis, si mini-
mam in vllō doctrinæ capite, vel externo
ritu mutationem admitterent. Flacius igitur,
vt Principum voluntati satisfaceret, autor illis vicissim fuit, vt quia varij passim
errores inter Lutheranos gliscerent, autori-
tate sua librum quendam promulgarent à
Theologis conscriptum, in quo confutaren-
tur errores omnes superioribus annis exorti,
quos ipsi velut alienos ab Augustana Con-
fessione notandos anathemate iudicarent.
Placuit consiliū seniori Principi: itaque
mandatum fuit Theologis Ienensibus, vt
huiusmodi volumen conscriberent.

Subierunt laborem istum Erardus Snepf-
fius, Victorinus Strigelius, & Angelius qui-
dam Ienensis pastor, Flacio vel disiungente
se de industria, vel Strigelij machinationi-
bus excluso. Vbi liber absolutus fuit, Vina-
riam conuocati fuerunt Superintendentes om-
nes, vt examinarent scriptum hoc, suoque
calculo approbarent. Suasit Flacius confi-
liariis,

liarijs, vt cum ad censuram liber reuocare- ANNO
 tur, autores, qui eum scripserant, præsentes 1557.

non essent; tum vt liberiora essent examina-
 torum suffragia; tum verò, ne qua forsàn in-
 cideret altercandi occasio, si quid censores in
 eo mutandum corrigendumve iudicarent.

At princeps præsentes esse voluit autores, cū
 liber perlegeretur: Quæ res in eo conuentu
 magnas turbas dedit. Cū enim Flacius, qui

primus erat inter censores, alijque superin-
 tendentes inter legendum subinde monerēt,
 si quid emendandum videretur; autores ve-
 rò hoc ipsum iudicarent ad contumeliam

suam pertinere, nō rarò iurgium inter vtro-
 que magnique dissidij flamma exarsit. Nec
 transigres concordibus omnium suffragijs
 ad eum modum potuit, vti Princeps desi-

derabat. Congesta nihilominus fuit farrago
 quædam aut sylua Confutationum istarum,
 quæ post editæ fuerunt: Sed ea ipsa tum qui-
 dem propter varias altercationes seposita
 fuit.

Murmur
 & dissidiū
 inter Theo-
 logos.

Farrago
 confuta-
 tionam
 cōgeritur.

Obijt paulò post Erardus Snepsius, qui
 cum partibus Flacianis satis addictus esset,
 Strigelium autoritate sua cohibuit, ne in Fla-
 cium, quam animo gerebat amarulentiam e-

uomeret. Verum illo rebus humanis exem-
 pto, quod anno 1558. contigit Calend. Nou.
 frænum excussit homo vehementer impo-

tens, ac deinceps in prælectionibus publicis
 genuinum Flacio dentē liberius infixit, pro-
 bris varijs atque conuitijs in eum congestis.

Ann. 1558.
 Snepsius
 moritur.

ANNO
1558.Strigelius
conatur
infamare
Flacium.Principis
industria
in Strig. &
Flacio con-
citando.
Improbatur
à Flacio.Consilium
Flacij.Princeps in
sua senten-
tia persi-
stit.Colloquiũ
& alterca-
tio Strig. &
Flacij.

Hoc vnum verò Strigelius spectauit clamoribus istis, vt Flacium odiosum redderet omnibus, & studiosos in eum maximè concitaret. Quod cum princeps intelligeret, cauendum ratus, ne scœdum hoc inter professores dissidium Vniuersitatis dissipatione gigneret, causam ad se reuocauit, missoque Pontano, qui Cancellarij munere fungebatur, Flacio renūciat, velle se audire vtrunq; coram, & quid simultatis inter eos gliscat, cognoscere. Flacius non admodum probabat hoc principis consilium, quod cōtentionem hac ratione sopiri dirimiq; posse desperaret; imò quod grauiores metueret ex hoc congressu motus: qui & paulò post secuti sunt Aliam igitur incendij restinguendi viam proposuit.

Agendum cum Strigelio celsuit peramanter, vt deinceps quiesceret, àq; conuitijs & criminationibus abstineret. Quod si ab eo posset obtineri, se quidem, quas hactenus intulisset iniurias omnes homini cōdonaturum. Si quid vitij vel erroris in doctrina sua deprehenderetur, paratum se causam submittere Synodo, eiusque decretum expectare.

At princeps in sententia perstitit, voluitque vt Strigelius se presente causas proderet, cur in Flacium tam impotenter stomacharetur.

Igitur ventum est ad Colloquium, in quo Princeps ipse, Cancellarius, alijque nonnulli præsentes fuerunt. Quanquam iurgium rectius dixeris, & virulétam altercationem, quam

quam colloquium. Et Flacius quidem ma-
gnis se contumelijs affectum querebatur; id-
que iam à multo tempore Strigelium operã
dedisse, vt non auerteret tantum hominum
animos à se, sed & omnes in odium sui vehe-
menter concitaret. Quin & epistolium pro-
tulit eum in finem à Strigelio sparsum inter
studiosos, vt se sociosque in odium adduce-
ret. Ille cõtra, nihil horum negauit; quæ pri-
dem publice priuatimque de Flacio dixerat,
ea nunc verbis vsus acerbissimis in faciem
obiecat: Nimirum quod semina spargeret
variarum dissensionum, & Lutheranam ec-
clesiam in factiones distraheret; quod hostis
esset infestissimus Augustanæ Confessionis,
& insignis Sycophanta; quod de persona
Christi sub voce, λόγος, monstri aliquid ale-
ret; quod Spiritum sanctum Psittaco compa-
raret; quod euerteret veræ Theologiæ prin-
cipia, & nouam quandam hæctenus inter Lu-
theranos incognitam Theologiam procude-
ret: Hæc atque id genus aliã, quæ de Flacio
absente contumeliosè sparferat, eidem nunc,
audiente principe, magna cum verborũ con-
tumelia in os ingressit. Ad quæ respondit
Flacius, seq; purgauit, vti potuit: Et res qui-
dem magna contentione acta fuit, cum neu-
ter alteri parceret: Nihil tamen aliud esse-
ctum est hac altercatione, quam quod fieri
solet, cum oleum additur æstuanti camino.
Nam porrò illa dissidij flamma ceu flatu
vehementiore fuscitata in longè maius in-

ANNO
1558.

Flacius
queritur
de contu-
meliis sibi
illatis.

Strigelius
contume-
lias accu-
mulat.

Recenset
errores
Flacij.

Oleum &
operã per-
dunt col-
locutores.

cen-

ANNO
1558.
Iubentur
redire in
gratiam.
Renuit
Strigelius.

endum exarsit; vt Flacius ipse fatetur. Tandem mandatum illis fuit, vt animorum acerbitate posita, redirent in gratiam, atq; alter alteri reconciliaretur. Verum id frustra fuit: Strigelius imprimis magnis odij facibus accensus recalcitrauit, nec eo potuit vllis rationibus adduci, vt à maledicentia frenaret linguam, seque deinceps à conspuendo Flacij nomine contineret.

Opus confutationū absoluitur.

Hæc sub finem anni 1558. gesta sunt: Quo eodem tempore mandatu Principis tandem absolutum fuit opus, quod sub titulo confutationum de consilio Flacij viuente Snepfio fuerat inchoatum. Id Coburgi factum, vbi Maximilianus Morlinus, Ioannes Stoffelius, & Simon Musæus, Flacianæ factionis omnes, ex farragine illa quam ob dissidia concionatorum repositam supra diximus, librum contexuerunt: Quem Princeps Flacio Illyrico, Alberto Sarcerio, Ioachimo Morlino & Ioanni Aurifabro examinandum dedit, & corrigendum.

Ann. 1559.
Diuulgatur nomine Principum.

Hæreses è Lutheranismò exortæ.

Atque hic liber deinde sub initium anni sequentis 1559. nomine Ducum Saxonie Vinarientium diuulgatus fuit, mandatumque subditis, vt ad normam hanc fidem suam dirigerent, summoque studio sibi cauerent à contagione sectarum, quæ in eodem volumine recensentur. Eæ verò sunt omninò decem; Seruetistarum scilicet, Suenckfeldianorum, Antinomorum, Anabaptistarum, Sacramentariorum, Synergistarum, Osiandri-

drinorum, Stancaristarum, Maioristarum, & Adiaphoristarum : Quas omnes Principes isti de Flacij cæterorumque consilio velut alienas ab Augustana Cõfessione per sententiam condemnarunt. Tum verò Strigelius, qui de grege Synergistarum erat, continere se non potuit, quin mordaciter arroderet librum hunc, seq; palam illius aduersarium profiteretur. Monitus fuit ab aula, vt si probare nõllet vel tueri cõfutationes istas, carpere tamen atque oppugnare desisteret: Quod cum frustra fieret, tandem mandatu principis ob linguæ calamiq; petulantiam abductus fuit, & in carcerem compactus. Ille nihilo secius in sententia perstitit; & quidem pertinaciter, seq; moueri dixit conscientia testimonio, vt huius libri autoribus in facie resisteret. Cùm aliquandiu detentus esset, Stosselius & Musæus agere cum illo cœperunt per litteras, quibus persuadere conati sunt, causas non esse, cur librum illum Confutationum tam pertinaciter oppugnaret: Flacius etiam in arce Gotana colloquium cū illo habuit, in quo refellere conatus est rationes, quibus in hac causa niti se profitebatur. Verum ille obiecta conscientia larua, omnes aduersariorum machinationes elusit.

Et quidem varij sermones de hoc facto Principis vulgo sparsi fuerunt, quod Lutheranus cum esset, eiusdẽ factionis homini religionis nomine vim inferret, quasi gladio eum ad deserendam, quam V Vittenbergæ hau-

ANNO
1559.

Strigelius
Opus Cõf.
contenit.

Carceri
mancipatur.

Obstinatio
Strigelij.

Conatus
irritus Fla-
cij & c. in
comiti-
gando.

Variæ opi-
niones Lu-
theranorũ
de captivi-
tate Stri-
gelij.

hau-

ANNO
1559.

Flacius ro-
gat Princi-
pem de in-
stituenda
disputatio-
ne.

Strigelius
iubetur se-
se parare
ad disputa-
tionem.

V.

Ann. 1560.
Disputatio
Flacij cum
Strigelio.

Capita cō-
trouersa.

Norma &
methodus
disputandi.

hauserat in Schola Melanchthonis, doctrinam coactus. Quæ res multorum animos non parum offendit. Itaque Flacius eiusque socij confutationum autores, in quos huius facti inuidia magnam partem redundabat, rogarunt principem, ut publicam institueret disputationem, in qua Strigelius solutis vinculis sententiam suam de controuersis dogmatibus publice proponeret, & si posset, tueretur. Acquieuit huic consilio princeps, mandauitque Strigelio, ut sese ad huiusmodi congressum compararet: Qua in re parendum quidem fuit, cum esset in manu principis: At fecit hoc Strigelius per quam inuitus.

Ceterum disputatio hæc an. 1560. Augusto mense, Vinariæ fuit instituta, principis auctoritate, qui cum suis perpetuo præfens actionibus omnibus interfuit, & Flacium cum Strigelio disputantem audiuit. Ut verò paratiores accederent, Flacius sententiam suam de capitibus maximè controuersis, puta de libero arbitrio, de definitione Legis & Euangelij, de Maiorismo, uti loquitur, de Adia-phorismo, deq; academica apocha, vel iudicij suspensione in rebus fidei, quibusdam aphorismis vel assertionibus complexus est. Idem Strigelius fecit mandatu principis, & quid ipse de capitibus iisdem sentiret, punctim more scholastico scriptis thesibus declarauit. Priusquam actionis fieret initium, de forma disputationis deq; legibus, quibus velut cancellis aut repagulis disputantes cohibe-